

לקט אמרות
 חז"ל, רעיונות,
 עובדות והנהגות
 מגדולי ישראל,
 על מדות טובות
 שצביאות
 לאהבת הזולת,
 הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 © אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
 בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
 רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כט אדר"א תשע"א שבת - ירושלים 5:03 תלאביב 5:18 חיפה 5:09 מוצ"ש - ירושלים 6:16 תלאביב 6:18 חיפה 6:17 ר"ת 6:56

פרשת פקודי

"והייתם נקיים"

על מעשי האדם להיות טהורים ונקיים מכל חשד גם בעיני הבריות!

נלמד מהפסוק: "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה" (פרק לח-כא) וכתב בעל הטורים: מלא וי"ו שפקד לכל שש מאות אלף שלא יחשדוהו שלקח מן הכסף. ואמרו חז"ל: למה עשה חשבון הרי הקב"ה מאמינו שנאמר (במדבר יב"ז) "בכל ביתי נאמן הוא" ומשה נותן חשבון? אלא מפני ששמע ליצני הדור שהיו משיחין אחריו שנאמר "ויהי כצאת משה וגו' והביטו אחרי משה". היו חושדין בו כי נתעשר משום שנתמנה על כספי מלאכת המשכן. כששמע כן אמר, חייכם, משנגמרה מלאכת המשכן אני נותן לכם חשבון. כיון שנגמרה אמר להם "אלה פקודי המשכן" (מדרש תנחומא ומד"ר שמות נא"ו). "מכאן ילמד כל אדם" - כותב השל"ה הק' - "להיות נקי מישראל בקל וחומר ממשה רבינו ע"ה.

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א (בחשוקי חמד): גבאי צדקה שמרננים אחריו שלוקח מכספי צדקה לעצמו, ועכשיו מסתפק הגבאי מה לעשות, האם להתפטר מהגבאות, כדי שלא ירננו אחריו, ולקיים "והייתם נקיים מה' ומישראל", או שאין לו לחשוש מכך, והרינון אחריו יהיה לו לכפרת עוונות?

והביא הגר"י זילברשטיין את דברי חז"ל שאסור לו לאדם להביא עצמו לידי חשד (ירושלמי שקלים וגמ' פסחים). וכן מה שאמרו חז"ל בגמרא (מו"ק יח): אין אדם נחשד בדבר אלא אם כן עשאו וכו' ומקשה הגמרא מרבי יוסי שאמר יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו, ואמר רב פפא לדידי חשדון ולא הוה בי [=חשדו בי ולא היה בי]? ומתרצת הגמרא שאם יש קלא דלא פסיק, וגם אין לו אויבים, שאפשר לומר שהם הוציאו את הקול, אראז יש בזה סימן שעשאו. והחשד מוצדק.

וכתב המהר"ל (בנתיבות עולם נתיב שם טוב פרק א) ששמו של אדם הוא מהמהות המופשט השכלי, ואי אפשר שיהיה בו שקר, ויש לאדם להזהר מאד, שלא יצא עליו שם רע, ולא חשד, ואם יצא עליו "קלא דלא פסיק" ואין לו אויבים, אי אפשר שזה יהיה שקר מכל וכל, ומוכרח שיהיה בו מעט מן האמת.

לאור זאת - מסיק הגר"י - אם הגבאי יש לו אויבים אין לו לחשוש כלל מהשם רע, אך אם הגבאי עושה מעשה כזה שיש מקום לחשד, כגון שמתנהג בפזרנות, וגם הוא "קלא דלא פסיק", אין לו להתפטר עבור זה מהגבאות, אלא יעשה את מה שפסק הרמ"א (יו"ד סימן רנז סעיף ב), כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל, טוב להם ליתן חשבון. וכתב **בביאור הגר"א (סק"א)** שהוא נלמד מהמדרש תחילת אלה פקודי, שלכן נתן משה חשבון כדי שלא יחשדו בו.

וכתב הש"ך (שם סק"ג) ופירשו בשו"ת נודע ביהודה (תנינא יו"ד סימן קנז) אם קוראים עליו תגר שלא נהג כשורה, וחושדין אותו בדבר שראוי להתספק בעיני הדיין, פשיטא שצריך ליתן חשבון, ואולם אין צריך לעשות חשבון לפני כל מערער עליו, דידוע שכמה דברים צריכים להוציא ממעות צבור שאין לגלות אלא לצנועים. עכ"ד.

נמצא לפי"ז, שאם הגבאי צדקה נותן לבית דין, דין וחשבון, אף שחושדין בו, אין לו להתפטר כלל מהגבאות, ואדרבה על זה נאמר **בריטב"א (שבת קיח):** שפעמים שחושדים אותו בלבם ואין בו, והיא כפרה גדולה למי שסובל הדבר, ולפיכך אמר רבי יוסי שיהא חלקו עמהם.

להיות נקיים מכל חשד...
 הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל נזהר היה מאד לא למסור תפקיד כלשהו בישיבה לאף אחד מבני משפחתו זאת משום "והייתם נקיים מה' ומישראל". מספר פעמים אירע שחיפש נואשות אחרי מועמד מתאים להיות מגיד שיעור, והזכירו בפניו שמות אנשים אחדים שנראו כמוכשרים לתפקיד זה. אך מכיון שהיו קרובים אליו קירבה משפחתית כלשהי, לא היה מוכן אפילו לשמוע על כך.

כאשר ביקר הגר"י צדקה פעם ראשונה באנגליה, בשנת תשי"ד, באה לפניו אשה חשובה אחת ממשפחת ששון וביקשה את כתובתו הפרטית בארץ ישראל. לשאלתו מה צורך לה בכתובת האישית שלו, הסבירה, שהיא יודעת כי המצב הכלכלי בארץ קשה למדי, וברצונה לשלוח לבני ביתו חבילות מזון לכלכלתם. מיד מיחה בה והזהירה שלא תהינן לעשות כדבר הזה: "עוד יאמרו, ראו זה שיצא כביכול לחפש תומכים לישיבה, ולמעשה דאג יותר לעצמו..."

וזאת ליהודה

לעילוי נשמת

האשה **צרת חיה שפרה** בת ר' ר' יהודה יעקב ז"ל

נלב"ע ד אדר

הוקדש על ידי בנה ר' פנחס הלוי הי"ו (פונס')

על מעשי האדם להיות טהורים ונקיים מכל חשש גזל!

נלמד מהפסוק: "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה" (פרק לח-כא)

מבאר המלבי"ם: "משכן העדות" - שהמשכן עצמו היה עדות לכך על היות משה רבינו נקי כפיים. לכן נקרא "משכן העדות" שהמשכן העיד שהכל נעשה באמונה, זאת מעצם העובדה ששרתה בו השכינה, מה שלא יתכן אילו היה במלאכה איזשהו סרך של עוון גזל.

נאמנותם של גדולי האומה וזהירותם הרבה מכל ספק גזל

כתב רבינו יחיאל ז"ל בספר **מעלות המדות**: בכל מקום שהנאמנות מצויה, שם הברכה מצויה, כענין שנאמר (משלי כח-כ) "איש אמונות רב ברכות"... ושם הגדולה מצויה, שכך מצינו במשה רבינו ע"ה, שע"י שנהג עצמו בנאמנות ונתרחק מן הגזל, כענין שנאמר (שמות ג-א) "וינהג את הצאן אחר המדבר"... שם נגלה לו השכינה ומשם עלה לגדולה, ושלחו הקב"ה בשליחותו אל פרעה. מה כתוב בענין (שם יא-ג): "גם האיש משה גדול מאד בעיני עבדי פרעה ובעיני העם". וכן הכתוב משבחו בענין הנאמנות, כענין שנאמר (במדבר יב-ז) "בכל ביתי נאמן הוא".

וכן מצינו בדוד מלך ישראל ע"ה, על-ידי שניהג עצמו בנאמנות ונתרחק מן הגזל זכה ועלה לגדולה כענין שנאמר (ש"א יח-כח) "על מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר"... ומשם זכה לגדולה, כענין שנאמר (תהלים עח-א): "מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ישראל נחלתו". וכן הכתוב משבחו בענין הנאמנות כענין שנאמר (ישעיה נה-ג) "חסדי דוד הנאמנים". וכן הוא אומר (שם טז-ה) "והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל דוד".

מדוע צדיקים חביב עליהם יותר מגופם?

ידועים דברי חז"ל בגמרא (חולין צא-): "מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם. וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהם בגזל". וצריך להבין: הרי לכאורה מה "שאינן פושטין ידיהם בגזל" צריך להוות טעם לאידך גיסא, שהממון אינו חביב עליהם, ולכן אינם גוזלים!?

יתירה מזו הקשה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו **בן יהודע**) וכי הזהירות מאיסור גזל היא נחלת הצדיקים בלבד!?

אלא מבאר הבן יהודע שוודאי אין מדובר כאן בגזל ממש, אלא חז"ל באים ללמדנו שהצדיקים מחמירים על עצמם שלא לגזל אפילו דבר מועט דלא קפדי אינשי עליה. כגון ליקח קיסם מן אגודה של עצים וכיו"ב, כי גם דבר זה נחשב אצלם לגזל. על כן מייקרים הם את ממונם בביתם שלא לאבד אפילו דבר מועט, כפי שמצינו אצל יעקב אבינו שחזר על פכים קטנים שאין נחשבים לכולם. לפי עושרו, זאת כדי ללמד את בניו ובני ביתו שלא יזלזלו בגזל דבר מועט דלא קפדי אינשי עליה, בראותם שהממון חשוב אצל בעליו, שהרי אפילו שהוא עצמו עשיר גדול, בכל זאת סיכן עצמו לחזור לבדו להביא פכין קטנים. ומזה ילמדו גם הם להזהר בגזל אפילו בדבר מועט כגון לקחת קיסם מאגודה של עצים ולא יהיו מורין היתר לומר אין זה חשוב אצל בעליו.

למען האמת, ישנה סיבה טובה שלא לקחת אף דבר פשוט שאין בעליו רגיל להקפיד עליו. וכפי שמסופר בגמרא ירושלמי (דמאי פ"ג-ה"ב) על רבי שמעון בר כהנא ורבי אליעזר שהלכו בדרך ועברו סמוך לאחד הכרמים, וביקש רבי שמעון להביא לו קיסם אחד מן הגדר כדי לנקר בו את שיניו, אך מיד חזר בו מבקשתו. ומדוע? הרי אין אדם מקפיד על דבר פשוט כזה?

אלא משום החשש שמא יראו אנשים במעשהו ויקחו גם הם, שכן כל אחד יאמר: מה כבר נפחת מן הגדר אם אקח קיסם אחד... עד שלא ישאר מן הגדר מאומה...

נקי כפיים ובר לבב...

סיפר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל: פעם נכנסתי לביתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל, ובידי ספר "כוכב מיעקב", והראיתי לו שכדברים שכתב בספר "קהילות יעקב" כתב גם הגאון בעל "כוכב מיעקב"... הסטייפלער נהנה מאד שכיוון לדברי אחד מגדולי האחרונים. אחר כך הוסיף לומר לי בערך כהאי לישנא: "האמת היא שיש לי בביתי הספר היקר הזה "כוכב מיעקב", אלא שאין אני משתמש בו. קניתי אותו לפי כארבעים שנה בתל אביב, ברחוב אלנבי, אצל מוכר ספרים אחד, שהיה לו שם ברחוב דוכן עם ספרים שונים, ובשמחה רבה מצאתי שם פעם את ה"כוכב מיעקב", שהיה יקר המציאות, וקניתי אותו".

"**אחר** כך נמלכתי בדעתי שהמוכר מן הסתם לא ידע את גודל יקרת ערך הספר הזה, ועל כן מכר לי אותו יותר מדי בזול, לפי ערכו, ולא היה לי כח ואפשרות לנסוע שוב לתל אביב, ונהיה לי ספק אם אפשר להשתמש בספר, לכן הוא מונח אצלי בלי שימוש... שאם לא כן יתכן שגם אני הייתי מוצא בו את המציאה שמצאתם עכשיו, כי מאד אני משתוקק ללמוד בו..."

פניני רבינו הקה"י

"וכי זוטרתא... פרוטה של הקדש"...

העיד כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין שליט"א: נזהר היה כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל בכסף קדשים דרך הפלגה ממש. כאשר מצא בארנקו באחד הימים מטבע זוטא של עשר סנט, אשר לא ידע מה טיבו, ומהיכן הגיע לידיו, נתמלא דאגה גדולה ולא ידע את נפשו. הוא לא היה מסוגל לעמוד בתפילה עד שנזכר מהיכן מוצאו, ואז שקטה רוחו.

זהירות בפרוטה אחת (ממעות הקדש) הייתה כאילו מדובר באלפי אלפים דינרי זהב. קרה פעם שנפלה מידו מטבע קטנה לארץ. התכופף הרבי וחיפש אחריה, והאריך בחיפושיו עד בוש, אך לא מצאה. נפלט מפי האיש שעמד בקירבתו: "מאי כולא האי? וכי אין חבל על הטירחת?"

הזדעזע הרבי ואמר לו: "במילים אלו פסלת את עצמך מלהתמנות גבאי צדקה... וכי זוטרתא... פרוטה של מעות הקדש..."

לפיד האש

זהירות מופלגת בממון הישיבה

זהירות יתירה היה נוהג הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל בעניני ממון. מטעם הישיבה סיפקו לו חשמל לביתו, שהיה צריך עלוב ודל. הוא קימץ בשימוש בחשמל עד קצה הגבול. כשישב לסעוד ארוחת ערב, נהג להדליק עשישית נפל ולכבות את החשמל באומרו: "לאכול די בזה!"

בשנותיו האחרונות נהג כך גם ביושבו רכון על ספריו באומרו: לעת זקנה צריכים לחשוש אולי תחטפני שינה ליד הספר... ונמצא החשמל דולק על חשבון הישיבה ללא צורך..."

נחלת אליהו

זכות גדולה להיות שותף בהחזקת ותמיכת לומדי תורה!

נלמד מהפסוק: "בקע לגולגולת מחצית השקל... לצקת את אדני הקודש" (פרק לח'כו, כז)

וכתב החפץ חיים (ע"ת): ציוה הקב"ה לעשות מן הנדבות הללו האדנים, שעליהם יעמוד גוף המשכן, והוא כדי שיהיה לכל ישראל חלק בזה. וכן הדין עם הלומדים את התורה והמחזיקים אותה, כזה כן זה, מסייעים לקיום העולם ושניהם שותפים בזה.

"מחפשים תמיד עלילות על לומדי התורה"

דברים נוקבים כתב הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, בדור הקודם (ומודפס בקובץ הערות בסופו), והם כה אקטואליים לזמננו עד כי ניתן לומר "חכם עדיף מנביא" וכך כתב: "במצב הפרנסה ידוע, כי פרנסת ישראל בגלות, הוא דרך צינורות מקולקלין, דהיינו שההשפעה יורדת לאומות העולם, וממותריהן מתפרנסין ישראל, כן הדבר ממש בהחזקת התורה..."

"וביותר אנו רואין זאת בימינו" - כותב רבי אלחנן - "אשר הם עיקבתא דמשיחא, כי רובא דרובא, מהכסף הנאסף מאחינו בני ישראל, נופל בידי רשעי ישראל, והמעט מהמעט, נשאר להחזקת התורה, וכן בעלילות, דכמו שהאומות מחפשיין תמיד עלילות על כלל ישראל, כן רשעי עמנו, מחפשים תמיד עלילות על כלל לומדי התורה, ואם יקרה לאחד מבני התורה להכשל בדבר שאינו הגון, לא יבזו אותו לבדו, כי אם יצא הקצף על כלל הלומדים..."

מדוע קשה למצוא נדיבים להחזקה השוטפת של הלומדים?

אין זה סוד שלבניית בנינים לשיבות ומוסדות ותלמודי תורה עוד אפשר למצוא פה ושם נדיבים גדולים שיאבו להזיל מהונם למען הקמתם לתפארה, אך למען אחזקה השוטפת של לומדי התורה הדבר קשה שבעתיים ומאד נדיר למצוא נדיב-לב אשר יואיל בטובו לשאת את ההוצאות השוטפות של התלמידים - שזו הזכות האמיתית של החזקת לומדי תורה כפשוטה - בלא שיוצצו פירסום שמו על העצים והאבנים...

את ההסבר לכך סיפק הגאון רבי זלמן סרוצקין זצ"ל (בשיחה עם עיתונאים בוורשא בקשר לבנין הגדול של ישיבת חכמי לובלין שתיכנן לבנות ברוב פאר והדר המהר"ם שפירא זצ"ל מלובלין) וכך אמר:

בבנין המשכן היו שתי משימות, האחת - אמצעי. והשניה - מטרה. האמצעי היה הקמת המשכן עצמו. והמטרה - הקרבת תמידים כסדרם.

אך בעוד שלגבי הקמת המשכן היתה ההתנדבות רבה מאין כמוה. כולם זרמו והביאו זהב וכסף, תכלת וארגמן וכו' עד שאמרו למשה רבינו "מרבית העם להביא מדי העבודה למלאכה" ומשה הוציא צו "ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" ורק אז "ויכלא העם מהביא".

לעומת זאת כאשר מדובר בצורך לקנות קרבנות ציבור, איננו מוצאים בתורה תופעה על התנדבות המונית, והיה צריך להטיל חובה של מתן מחצית השקל על כל איש מישראל. מה פשר ההבדל?

אלא - ביאר רבי זלמן - בשביל בנין המשכן, אף שאינו אלא האמ"צ, יש תמיד נדיבים אפילו יותר מן הדרוש, אבל בשביל הקיום השוטף שהוא המטרה האמיתית, הקרבת הקרבנות, לזה צריכים תרומת חובה, כי אחרת לא יהיה כלום. כן הדבר בעולם הישיבות. בשביל הבנין הגדול שמתכונן הגאון רבי מאיר שפירא לא יחסרו לו נדיבים, כי ישנם הרבה גבירים המעוניינים לבנות מכספם בנינים למוסדות תורה ולהנציח את שמותיהם, אבל כאשר יגיע לפרק הקיום היומיומי, קשה לי לקנא בו בעול הכבד שהוא מעמיס על עצמו. (וראה מסגרת)

"אוי זבולונים! היכן אתם?"

הגאון רבי זלמן סרוצקין זצ"ל הסביר פעם לעיתונאים בורשא עד כמה קשה להשיג תרומות לקיום היומיומי השוטף של הישיבות הקדושות ומוסדות התורה. והביא לכך ראיה מן המקרא (ראה מאמר).

קביעתו זו זכתה לפרסום רב בפולין, ואחרי כמה שנים כאשר נפתחה ישיבת חכמי לובלין פגש ראש הישיבה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל את רבי זלמן סרוצקין ואמר לו באנחה כבידה: "אוי, כמה צדקתם אז בדברכם על היגיעה הנוראה בגיוס התקציב לקיום השוטף! כל מה שנתיגעתי בגיוס הכספים למען הבנין, מתגמד לעומת הקשיים הנוראים שיש לי עתה בעמידה במבחן השוטף...!"

ואכן עמל רב השקיע המהר"ם שפירא להסתיר את המצב הקשה לאשורו מן התלמידים - בניו אהוביו. מראה מאות התלמידים השוקדים על תלמודם ועושים חייל בתורה, היה הדבר היחיד שהרנין את לבו ונתן לו את הכח והחיות להמשיך, ולכן לא רצה להעיב על שמי חיהם אף לא במעט, אלא ספג בעצמו את כל הקשיים והתלאות.

פעם כאשר כלו כל הקיצין ואיש לא בא לעזרתו, נחה עליו הרוח והביע את כאבו בצורה מיוחדת:

"אוי! זבולונים! הרי שותפים אנחנו חלק בחלק, למה הנכם עוזבים אותנו יחידים במערכה? למה אתם שותקים בראותכם אותנו כורעים? אלא מה משיב הזבולין: העסקים אינם כשורה, אין פורעים שטרות, פשיטות רגל מעשי יום יום הם... אבל אין זו תשובה, התחמקות היא זו! כי מה תספרו מעשיות? הגם אנו משתמטים מחלק שותפתינו בלימוד אביו ורבינו תם בתואנות עקלקלות כאלו?"

עפ"י 'האור המאיר'

לתמוך להחזיק ולחזק...

סיפר הרב צ. שליט"א: היה זה בעת שלמד בכולל מסויים, והנה הודיעו לו לקראת סוף הזמן, כי ההנהלה החליטה לסגור את הכולל מחוסר תקציב להחזקתו בזמן הבא. הוא ניסה להתקבל בכמה כוללים, אך אלו השיבו את פניו ריקם. הוא היה אובד עיצות, הרקע שלו היה של ישיבה תיכונית, ולכן לא ידע למי יפנה.

כאשר שמע שכולם פונים להתייעץ עם רבינו הגרא"מ שך זצ"ל, פנה אף הוא להרב שך מבלי שהיה לו איזשהו קשר מוקדם איתו, ושאל מה עליו לעשות במצב זה. הוא אמר להרב שך, כי נראה לו שלא תהיה לו ברירה אלא לצאת לעבוד כדי לפרנס את משפחתו.

הרב שך [שידע ערכה של תורה והבין מה הלה עלול להפסיד] נתן לו מיד בו במקום סכום כסף נכבד המספיק לחורף שלם, ואמר לו: "לך תלמד במקום שלבך חפץ, במקום שתטיב ללמוד בו. אינך צריך לקחת כסף מהכולל. אם אחר כך עדיין לא תסתדר, בא שוב אלי ואני אתן לך עוד..."

הרב צ. סיפר זאת בהתפעלות גדולה: "אני הייתי לגבוי אברך בלתי מוכר, בלי שום שייכות אליו. שאלתי רק עצה. לא עלה על דעתי שהוא יעזור לי בכסף. והנה הרב שך נתן לי את האפשרות ללמוד זמן שלם, ובכך להשאר בן תורה שתורתו אומנותו..."

במחיצתם

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

רואים כבר את האור! / הרב נפתלי וינברג

בטרדות נזכרו ששלחת להם הזמנה. אין להם כח לצאת מהבית, אך כדי שלא תיפגע הם טרחו ובאו עד הלום! ואם הם כבר באו אז שלא יחייכו למרות שהם בקושי מכירים אותך? וגם אתה מחייך אליהם, אך בפנים בפנים אתה לא ממש שמח. בפנים אתה לחוץ כמו קפיץ דרוך מעול החובות. איפה החיובים האמיתיים של פעם - ולא אלו שמן השפה ולחוץ?

עד כאן תוכן המכתב, פחות או יותר.

אני מסיים לקרוא ושואל את עצמי: באמת למה שלא נחזור לעצמנו? חיזוק גדול בנושא קיבלתי לאחרונה מ"ק האדמו"ר מושינסקי שליט"א. לא ששוחחתי איתו אלא ששמעתי עליו דבר פלא: בחתונה האחרונה שנחגגה בחצר, קבע הרבי שעל מנת לחסוך בהוצאות תיערך החתונה לא באולם גדול, אלא בבית המדרש של החסידות. החסידים הנאמנים לא וויתרו והצליחו למצוא נדיב שיממן הקמת אוהל ענק ומרווח! שמע על כך הרבי וביקש לדבר עם הנדיב. במהלך הפגישה הודה לו על היזמה ו...ביקש ממנו, במקום לבזבז את הכסף על האוהל, עדיף לשלם את המשכורות של המלמדים שלא קיבלו את שכרם מזה חודשיים ימים! וכך הווה. החתונה אכן התקיימה בבית המדרש, היה צפוף אבל בלב היה מקום לכולם.

רבותי; ממנו נראה וכן נעשה!

ובעיקר מה שיש לנו ללמוד זה לנקוט בצעד המבורך הזה בשמחת לבב, מתוך תחושת סיפוק שעמדנו בניסיון. לא להרגיש מסכנים, אלא לדעת שאנחנו גיבורים שכבשנו את יצרנו!

* * *

לאחרונה שמעתי מגבאי צדקה את הדברים הבאים. "כאשר מגיעה אלי פנייה להשתתף בהוצאות חתונה, הנוהל שלי כזה: אם הזוג עומד לרכוש דירה, איני משתתף בהוצאות החתונה כלל. אך גם אם לא רוכשים דירה, אני מברר אם החתונה שמתוכננת תהיה גדולה מידי. אם כן, אני גם מושך ידי מהעניין. עדיף שכספי צדקה יגיעו למי ששומר עליהם, ולא למי שבעיני פשוט מתפנק".

אני חושב שיש צדק בשיטתו. מדוע שכספי הצדקה יממנו הוצאות מיותרות? אם אין לי כסף מיותר עלי להסתדר עם מה שיש, ולתכנן את האירוע בהתאם ליכולות שלי - ולא בהתאם ליכולות של השכן. לא תמיד קל לקבל החלטה כזו, לא פעם מופעל לחץ על האבא מתוככי משפחתו: "איך אפשר לעשות דבר כזה? מה יגידו כידלים? אתה לא קמפן?"

אך יהודי אמיתי צריך להחזיק באמת שלו. לא להיכנע לדרושות לא הגיוניות אלא להמשיך ולחיות עם מה שיש לו. חשוב לזכור: הלחץ החברתי הוא בכל מקרה יותר קטן מלחץ 'חברות גביה' או 'הוצאה לפועל'!

כאמור, רואים כבר את האור! האנשים המאושרים שאימצו את הגישה הפרקטית עלו על דרך המלך - הגיע הזמן שכולם יצטרפו אליהם!

ומי יודע; אולי עוד יבוא יום שכאשר תנחת בתיבת הדואר שלנו הזמנה מאדם שאינו ממש ידיד קרוב, תחלוף בראשנו מחשבה: "מה קרה לו? הוא השתגע? מה הוא מזמין 500 אנשים? נו, אני חייב לדון אותו לכף זכות - למרות שאין לי בדל הסבר וסימפתיה לשיגעון הזה..."

מכון 'אהבת אמת' - ירושלים

הציבור מוזמן להשתתף בסדנה בנושא מידות טובות, המונחת ע"י הרב נפתלי וינברג שליט"א. הסדנה מתקיימת מידי יום שלישי, בשכונת 'שערי חסד' ירושלים, בין השעות 8-9 בערב. יש לתאם השתתפות בטלפון: 02-5671812 מספר המקומות מוגבל.

כמה טוב, כמה נעים, לכתוב על חצי הכוס המלאה!

בשנים האחרונות התייחסנו במאמרים רבים להתנהלות הכלכלית שלנו. ניתחנו את המציאות כמות שהיא, ללא כחל ושרק. וכאשר אתה מנתח את המצב באזמל חד, אזי הנתונים שעולים על השולחן אף הם חדים.

אבל הפעם אנשי בשורה אנו: השינוי המיוחל מתחיל לחלחל! אם נשרטט גרף וננסה להבחין כמה אחוזי שיפור כבר הושגו, התוצאות עדיין תהיינה עגומות. אך עגומותיות זו לא נוגעת לאותם אלו שכן קלטו את המסר וקפצו על העגלה בזמן הנכון:

לאחרונה פוגשים אותי אנשים ומצהירים באוזני בפה מלא "קראנו את המאמרים והחלטנו באופן סופי לשנות את דרכינו. מהיום והלאה אנחנו לא נופלים להלוואות. אם אין כסף לא קונים. לא דירות - ולא דברים אחרים!"

אנשים אלו כבר מצאו את גלגל ההצלה שלהם במים הסוערים. הם עדיין נדרשים להשקיע מאמצים מרובים בחתירה לכיוון השובר גלים, אך אל דאגה - הם יגיעו לשם! במציאות החברתית בה אנו נתונים, יידרשו מהם כוחות לעמוד ב"קבלה" הטובה שלהם ולא להיכנע. אך הם יעשו זאת ואת הילדים שלהם יובילו לחופה עם לב שמח (ותקין...) ובלי קביים (ונושים...)

* * *

נושא הוא לחוקרים לענות בו, הכיצד למרות המצב הנוראי - והקרבות הרבים שכבר נפלו - עדיין לא חלה כאן מהפכה במלוא מאת האחוזים.

ההסבר לתופעה - כמו תמיד - מצוי בתורה: רק לאחרונה קראנו בפרשת השבוע על חטא העגל. ה"ערב-רב" ראו את נפלאות המכות בארץ מצרים; עברו את ים סוף שנקרע גם בפניהם לרווחה; עמדו מתחת להר סיני עם האש, הקולות והברקים. והם גם אכלו יחד עם כולם את המן הניסי שירד מהשמים. למרות זאת הם כשלו והכשילו בעבודה זרה.

מה פשר העניין? אחד היסודות האיתנים ביותר של בעלי המוסר והמחשבה קובע שלניסים לאו דווקא ישנו הכח לשנות מעשים, הרגל או שיטה. כדי להשתנות זקוקים לעבודה אינטנסיבית לאורך זמן.

* * *

בתיבת הדואר שלנו נחת מכתב מאשה חשובה שמתגוררת בירושלים, אשר מביעה את צערה נוכח המצב הקיים. הכותבת משקיפה על פני החיים עוד מדור קודם, כאשר אנשים חיו בצורה פשוטה יותר. היא מתארת את מצוקתו של האברך שמשתכר ממלגה זעומה - שאף היא לא מגיעה בזמן!

המצב אכן קשה ולדבריה זה רק מחייב אותנו להשתדל יותר להצטמצם. הכיצד? היא נזכרת בחתונות של פעם ונזעקת: "למה? למה היום אי אפשר כך?!" השמחות היו נחוגות במסגרת משפחתית די מצומצמת. בחופה היו משתתפים רק בני משפחה ומעט ידידים קרובים, הכיבוד היה מאוד צנוע עוגה אישית ("לעקאח" וכדו') ושתייה.

סעודה לארבע מאות איש? מה פתאום! סעודה משפחתית ש...הוכנה על ידי המשפחה! ומה היה בתפריט? חלה, דגים, קצת עוף ומים אחרונים...

ואילו היום - שהשם ישמור! אתה מזמין את כל העיר ונכנס לחובות של שנים. והכל כדי לזכות להאכיל אנשים שאתה בקושי מכיר אותם. ומה שהכי מצחיק שהאורחים מרגישים - ובצדק!! - שעשו לך טובה שבאו. הם באמת עשו לך טובה. לאחר יום עמוס